

Ewa Filipiak

Różne perspektywy i podejścia w edukacji: J.P. Piaget, L.S. Wygotski, J.S. Bruner, R.H. Schaffer

Myślenie i badania psychologów i pedagogów o dziecku (jednostce) w Edukacji zmieniało się na przestrzeni minionych lat. Różne podejścia i perspektywy w edukacji wyznaczały różne obszary badań i interpretacje. Niewątpliwie nadal aktualną perspektywą dla współczesnych pedagogów jest poznawcza koncepcja rozwoju Jeana Piageta, społeczno-kulturowe podejście Lwa S. Wygotskiego, które przeżywa swoisty renesans zainteresowania i reinterpretacji, scocjokulturowa koncepcja Jerome'a S. Brunera czy teoria wzajemności i wpływu dziecko – dorosły Rudolpha H. Schaffera i wiele innych. Na łamach Forum zapraszamy młodych pedagogów do poddawania interpretacji wybranych koncepcji, poszukiwania aplikacji założeń tkwiących w tych koncepcjach dla praktyki edukacyjnej, ale też wskazywania inspiracji dla własnych projektów badań, polemiki z sygnalizowanymi problemami.

Tekst ten prezentuje zarys problemów obecnych w koncepcjach, które mogą zainspirować do dalszych penetracji, bowiem jak pisał J.S. Bruner „Problem napędza narrację”.

Szukajmy zatem Problemów, Właściwych Problemów, Ważnych Problemów i poddajmy je interpretacji, odczytaniom, dyskusji...

(por. E. Filipiak (2002), Interakcyjne modele rozwoju i ich konsekwencje dla edukacji, [w:] Filipiak E., *Konteksty rozwoju aktywności językowej dzieci w wieku wczesnoszkolnym*, Bydgoszcz: Wyd. AB, s.126-178)

Jean Piaget (1896-1980)

Perspektywa myślenia o dziecku i właściwościach jego rozwoju

Wybrane problemy:

(Filipiak, 2002, s. 126-135)

- ▶ Jak tworzy się wiedza? (konstruktywizm Piageta)
- ▶ Spojrzenie na dziecko: Myślenie o dziecku i jego rozwoju intelektualnym „Myślące dziecko jest aktywne”, „Dziecko jako naukowiec w perspektywie koncepcji Piageta”
- ▶ Problem gotowości rozwojowej
- ▶ Związek między poziomem rozwoju poznawczego a złożonością treści myślenia
- ▶ Specyficzna strategia nauczania „konfrontowanie dziecka z nielogicznością jego punktu widzenia”
- ▶ Nauczyciel i jego rola w rozwoju i edukacji w perspektywie piagetowskiej, nauczyciel jako „katalizator” samodzielnego uczenia się dziecka
„oczywiste jest, że nauczyciel, jako organizator, pozostaje niezastąpiony w tworzeniu sytuacji oraz opracowywaniu wstępnych pomysłów, służących przedstawieniu dziecku użytecznych dla niego problemów. Ponadto jest on potrzebny do tego, aby dostarczyć dziecku kontrprzykłady, które zmuszają je do zastanowienia się i redukcji pochopnych rozwiązań. Pożądane jest, by nauczyciel przestał być wykładawcą zadowolającym się przekazywaniem gotowych rozwiązań; jego rola powinna być rolą mentora stymulującego inicjatywę i poszukiwania” (J. Piaget)
- ▶ Motywacja w edukacji w perspektywie koncepcji J.P. Piageta
- ▶ Interakcja i doświadczenie społeczne, uczenie i rozwój jednostki
- ▶ O programie nauczania – uwagi J.P. Piageta

Lew S. Wygotski (1896-1934)

Spoleczno-kulturowa koncepcja Lwa Wygotskiego i jej implikacje dla edukacji

Wybrane problemy:

(Filipiak, 2002, s. 135-148)

- ▶ Optymalne okresy nauczania
- ▶ „Nauczanie jest najbardziej owocne wtedy, gdy przypada na określony czas w strefie najbliższego rozwoju” (Wygotski, 1989, s. 256)
- ▶ „co się dzieje w strefie najbliższego rozwoju?” – wspólna aktywność dziecka i nauczyciela w strefie rozwoju – problem i konsekwencje edukacyjne strefy najbliższego i aktualnego rozwoju
- ▶ Natura i związek między uczeniem się i rozwojem w perspektywie Wygotskiego
- ▶ Rola i znaczenie języka dla uczenia się i rozwoju i ujęciu Wygotskiego, neo-Wygotskie odczytania
- ▶ Specyficzna strategia nauczania się – scaffolding
- ▶ Wrażliwa kontrola nauczania
- ▶ Dziecko w kontekście społeczno-kulturowym Wygotskiego
- ▶ Inni w rozwoju dziecka
- ▶ Narzędzia kulturowe
- ▶ Konstrukttywizm – podejście Wygotskiego

Jerome S. Bruner

Edukacja wspomagająca rozwój

Kulturowe podejście do edukacji

Wybrane problemy:

(Filipiak, 2002, s. 148-162)

- ▶ Strategia „wychodzenia poza dostarczone informacje”
- ▶ Warunki maksymalizujące transfer uczenia się
- ▶ Uczenie się przez odkrywanie
- ▶ Rola i znaczenie myślenia intuicyjnego dla procesu nauczania-uczenia się i możliwości jego stymulowania
- ▶ Motywy uczenia się i zainteresowania nauką
- ▶ Dojrzałość szkolna dziecka w perspektywie J.S. Brunera
- ▶ O programie nauczania
- ▶ Znaczenie pomocy naukowych w procesie wspierania aktywności edukacyjnej dziecka
- ▶ „Edukacja jest procesem zanurzonym w kulturze”
- ▶ „System edukacyjny musi pomóc jednostkom wzrastającym w kulturze odnaleźć w niej swoją tożsamość. Bez tego ugrzęzną w swych wysiłkach w poszukiwaniu znaczeń”

Rudolph H. Schaffer

Teoria wzajemności i wpływu dziecko – dorosły

Wybrane problemy:

(Filipiak, 2020, s. 162-178)

- ▶ Epizody Wspólnego Zaangażowania i ich rola dla rozwoju poznawczego
- ▶ Społeczny kontekst rozwoju dziecka – Inni w rozwoju dziecka
- ▶ Rozwój jako przedsięwzięcie wspólne zawierające w sobie efekt wysiłku zarówno opiekuna jak i dziecka
- ▶ Dziecko jako istota społeczna
- ▶ Budowanie rusztowania jako strategia edukacyjna
- ▶ „wrażliwa kontrola nauczania” i jej znaczenie dla rozwoju
- ▶ ...

* * *